

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж2 520/23
1.8.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Станиславе Митровић, председника већа, Маје Чогурић и Александре Лековић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Славица Ћировић, адвокат из Мионице, Војводе Мишића бр.38, против тужене ББ из ..., чији је пуномоћник Марија Петровић, адвокат из Београда, Братства и јединства бр.105а, ради лишења родитељског права, одлучујући о жалби тужиоца изјављеној против пресуде Основног суда у Мионици П2 29/23 од 8.6.2023. године, у седници већа одржаној дана 1.8.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована жалба тужиоца и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Мионици П2 29/23 од 8.6.2023. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Побијаном пресудом, ставом првим изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се тужена у потпуности лиши вршења родитељског права и да се измени пресуда П2 41/07 Општинског суда у Љигу у целини, што је тужена дужна да призна и трпи. Ставом другим изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се самостално вршење родитељских права према заједничком детету странака, малолетном ВВ, рођен дана ...2005. године, повери оцу – тужиоцу. Ставом трећим изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се уреди начин одржавања личних односа мајке – тужене са мал. ВВ по предлогу Центра за социјални рад “Солидарност” у Љигу, ако за то буде законских услова. Ставом четвртим изреке одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена, мајка да на име свог доприноса за издржавање заједничког малолетног детета странака убудуће месечно плаћа износ од 5.000,00 динара на руке тужиоцу – законском заступнику, оцу, најкасније до десетог у месецу за текући месец почев од дана пресуђења па док обавеза издржавања по закону траје, те уколико закасни са уплатом да плати и законску затезну камату по Закону о законској затезној камати почев од једанаестог у месецу па до уплате, за сваку доспелу рату појединачно. Ставом петим изреке одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Против наведене пресуде жалбу је благовремено изјавио тужилац побијајући је у целисти, из свих законских разлога.

Испитујући првостепену пресуду у границама прописаним чланом 386 ЗПП (“Службени гласник РС”, бр. 72/11 са каснијим изменама и допунама) који се примењује на основу одредбе члана 202 Породичног закона (“Службени гласник РС”, бр. 18/2005 са каснијим изменама и допунама), апелациони суд је оценио да жалба тужиоца није основана.

У поступку пред првостепеним судом нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 1, 2, 3, 5, 7 и 9 ЗПП на које апелациони суд пази по службеној дужности. Нема ни битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 ЗПП на коју се неосновано указује у жалби, будући да је изрека пресуде разумљива и није противречна разлозима пресуде јер су у пресуди наведени јасни и непротивречни разлози о свим битним чињеницама, нити о битним чињеницама постоји противречност између онога што се у разлозима пресуде наводи о садржини исправа, записника о исказима датим у поступку и самих тих исправа или записника или изведеним доказима, па побијана пресуда нема недостатака због којих се не може испитати.

Према правилно утврђеном чињеничном стању малолетни ВВ рођен је ...2005. године у ванбрачној заједници оца, тужиоца и мајке, овде тужене и по прекиду ванбрачне заједнице својих родитеља непрекидно живи са мајком, туженом у ... Тужена је ... и живи у домаћинству са својим родитељима, а тужилац живи у ... у сопственој кући, с тим што у приземљу куће као посебно домаћинство, живи његова баба по мајци, запослен је у ..., на радном месту ... Правноснажном пресудом Општинског суда у Љигу П 94/06 од 07.06.2006. године малолетни ВВ поверен је мајци на самостално вршење родитељског права, одлучено је да отац одржава лични однос са малолетним ВВ сваког викенда и то недељом од 14,00 до 16,00 часова и то у присуству мајке тако што ће отац ићи код мајке у ... и након одређеног времена обоје враћати у ... (став други изреке) и обавезан је тужилац, као отац да на име свог доприноса за издржавање малолетног ВВ плаћа месечно 20% од своје нето зараде (став трећи изреке).

Решењем Општинског суда у Љигу П2 41/07 од 29.04.2008. године одређена је привремена мера тако да АА одржава личне контакте са малолетним ВВ сваке среде у времену од 14,00 до 18,00 часова и то без присуства мајке ББ тако што ће отац малолетног ВВ узимати из куће мајке и отићи у 14,00 часова и одводити у своју кућу у ..., а у 18,00 часова га враћати мајци у њену кућу у ..., на основу које одлуке је донето решење о извршењу истог суда И1 4/08 од 25.05.2008. године којим је одређено извршење у односу на извршног дужника ББ по предлогу извршног повериоца АА. Пресудом П2 41/07 од 25.12.2008. године одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца АА из ... да се њему повери да самостално врши родитељско право над својим сином, малолетним ВВ, ставом другим изреке обавезан је да доприноси издржавању мал.детета плаћањем износа од 4.000,00 динара у роковима и на начин утврђен у тој пресуди, ставом трећим изреке уређен је начин одржавања личних односа са малолетним ВВ, тако што ће га отац, овде тужилац преузимати од мајке, овде тужене на капији њеног економског дворишта сваког првог и трећег викенда у месецу, у суботу у

12,00 часова и враћати га мајци у недељу у 17,00 часова. Ставом четвртим изреке одлучено је да се по правноснажности ове пресуде ставља ван снаге привремена мера тог суда П2 41/07 од 29.04.2008. године и пресуда тог суда П 94/06 од 07.06.2006. године у ставу другом и трећем изреке. Предлогом за извршење ради предаје детета од 21.05.2009. године извршног повериоца АА, против извршног дужника ББ извршни поверилац је покренуо поступак извршења на основу пресуде Општинског суда у Љигу П2 41/07 од 25.12.2008. године који је усвојен решењем о извршењу тог суда И1 3/09 од 22.5.2009. године. Правноснажном пресудом Основног суда у Мионици П2 43/19 од 12.12.2021. године усвојен је тужбени захтев тужилаца ББ и мал.ВВ према туженом АА и измењена је пресуда Општинског суда у Љигу П2 41/07 од 25.12.2008. године у ставу другом и трећем изреке, те је обавезан тужени да на име издржавања мал.ВВ плаћа износ од 30% месечне зараде умањене за порезе и допирносе за обавезно социјално осигурање у роковима и на начин одређен том пресудом. Ставом другим изреке одређено је да тужени виђа мал.ВВ сваке суботе у временском интервалу од 14,00 до 16,00 часова и то у кући у ..., где мал.ВВ живи са својом мајком ББ, што су ове странке дужне поштовати и трпети. Ставом трећим изреке одређена је привремена мера и начин одржавања личних односа туженог АА са мал.ВВ тако што ће га виђати сваке суботе у временском интервалу од 14,00 до 16,00 часова у... у кући у којој мал.ВВ живи са мајком ББ. Решењем Основног суда у Мионици И 5576/10 од 07.10.2021. године обустављен је извршни поступак у предмету тог суда И 5576/10 (И1 3/09 од 22.05.2009. године) и укинута све спроведене извршне радње с обзиром да је пресудом П2 43/19 пресудом од 12.12.2021. године која је потврђена пресудом Апелационог суда у Београду Гж2 302/21 од 10.06.2021. године промењена пресуда П2 41/07 од 25.12.2008. године на основу које је донето решење о извршењу.

Према налазу и мишљењу Заједничког центра за социјални рад “Солидарност” за Општине Љиг, Лајковац и Мионицу од 05.02.2019. године, на њиховој евиденцији тужилац и његова тада ванбрачна супруга ББ и заједничко дете ВВ се налазе од 01.08.2006. године, породични односи су поремећени, а рад са овим паром није дао позитивне резултате тако да је дошло до прекида ванбрачне заједнице. Од 2008. године покушаји успостављања и одржавања личних односа између детета и оца нису дали позитивне резултате. У периоду од марта 2011. године до 28.03.2012. године орган старатељства је био укључен у поступак извршења у смислу посредовања, а затим у 2013. години (два месеца), али тужилац није успео са оствари ни један бољи контакт са мал. сином, упркос његовом залагању и залагању стручних радника органа старатељства. Контакти са мајком, туженом као и саветодавни рад у циљу мотивисања малолетног деча од стране мајке на контакте са оцем нису довели до остваривања контаката оца и сина. Због тога је орган старатељства проценио да би се контакти детета и оца лакше остваривали ван службених просторија центра и договорен је нови план контаката код ББ родитеља, где она живи са ВВ. ББ је само вербално подржала договорено али није користила своје родитељске капацитете да позитивно утиче на остваривање контакта ВВ са оцем, тако да до истих поново није дошло. У том периоду иста је у неколико наврата у извршном поступку и новчано кажњавана као родитељ који не чини да се контакт мал. ВВ са оцем оствари, што није било сврсисходно. С обзиром да мајка и даље тврди да се контакти између мал. ВВ и АА најпре могу остварити у њеном домаћинству, у окружењу на које је дете адаптирано и које је њему блиско, стручни радници центра су утицали на оца да предлог прихвати, што је он и учинио, а што је био и захтев Основног суда у Мионици у извршном поступку. Сусрет у

ББ домаћинству је реализован 27.04.2016. године, али није дао очекиване резултате јер иако је боравио у истој просторији са оцем, син са њим није контактирао, и није се укључивао у разговор. У јуну 2017. године сачињен је план услуга, који је у потпуности прихваћен од оца, а мајка је прихватила део плана који се односи на одлазак родитеља у породичне саветовалиште у циљу превазилажења проблема у односима између родитеља и укључивања мал.ВВ у реализацију контакта са оцем, где су обављане сеансе и терапеут је 23.05.2018. године доставио извештај, односно преглед сеанси.

Решењем Основног суда у Мионици И 5576/10 од 8.6.2018. године одређено је виђање мал. ВВ са оцем у присуству мајке и стручних радника центра у просторијама центра, али у тим сусретима мал. ВВ није показивао жељу да контактира са оцем, а радници центра су мајци предочили улогу центра као органа старатељства у посредовању у остваривању контакта малолетног детета са родитељем са којим не живи, као и то да је основно право родитеља који није лишен родитељског права да виђа дете и да је обавеза другог родитеља да му то омогући. Мајка је истакла да је она учинила све што је било могуће да до контакта дође и да је потребно да се и даље настави са контактима у њеном породичном домаћинству а малолетни ВВ се изјаснио се да не би одлазио код оца, те да ако има право да отац и даље долази у мајчино домаћинство, па је отац наставио и даље да периодично одлази у домаћинство мајке према њиховом договору, али према његовом мишљењу није дошло до значајних помака у погледу квалитета комуникације између њега и мал. детета. Мајка је потврдила да је било контакта између оца и детета и да је по њеној оцени постигнут помак, што приписује личном ангажовању на стварању физичких услова да до контакта дође, да контакти трају око 20 минута у просеку, да она није присуствовала на последња два виђања према захтеву психолога код кога су одлазили и навела да ВВ не остварује телефонски контакт са оцем. Мал. ВВ наводи да су му контакти које остварује са оцем обавеза коју нерадо испуњава, да се разговори свODE на тему школе, школског успеха, односа са вршњацима, у којим приликама ВВ даје кратке одговоре на питања које отац поставља. У поступку извршења И 5576/10 решењем Основног суда у Мионици од 25.12.2018. године наложено је виђање мал. ВВ са оцем АА у Центру за социјални рад, те да се виђање одвија без присуства мајке, а приликом првог виђања мал. ВВ је навео да не жели да виђа оца, да га не воли, да отац може да гледа само код његове куће, а на покушај стручних радника да га умире у циљу да се контакт оствари, до тога није дошло, јер је ВВ навео да је више пута рекао шта хоће и да му није јасно зашто мора да понавља, а потом је нагло устао, одгурнуо столицу на којој је седео и изашао из просторије не обазирјући се на позиве стручног радника. Због свега наведеног, оцу је саветовано да настави са одласком у домаћинство мајке, са чиме се он и сложио. Према мишљењу органа старатељства отац је променио став који је раније формиран услед лоших односа са мајком детета, прихватио је одласке у домаћинство мајке ради контакта са мал. дететом, мотивисан је да виђа мал. ВВ, поседује родитељске капацитете потребне за бригу о мал. детету. У протеклом периоду није остваривао адекватан контакт са малолетним дететом, те самим тим успостављање и одржавање личног односа на релацији отац – дете неопходно за самостално вршење родитељског права није постигнуто. Надаље су контакти оца са мал. дететом протекли као и претходни, без комуникације мал. детета са оцем, али и са стручним радницима, па је закључак органа старатељства да виђања детета и оца у Центру за социјални рад нису допринела унапређењу квалитетније комуникације између њих.

У налазу од 08.08.2019. године орган старатељства наводи да се из досадашњег рада са породицом, као и на основу понашања мал. детета може закључити да мајка дете излаже необјективним информацијама о оцу и да на тај начин поткрепљује отпор према контактима и развоју личног односа детета са оцем, при чему саветодавни рад са мајком који је усмерен на потребу корекције на плану понашања и ставова није дао резултате, тужена континуирано делегира одговорност за исход виђања на дете, а она исказује негодовање и незадовољство радом центра, а са друге стране мал. ВВ је дана 10.6.2019. године упутио писмо насловљено на директора Центра за социјални рад у коме је навео да се презива ... јер је то презиме његове мајке, деке, баке и тетака, односно његове породице коју воли највише на свету, и који њега воле највише на свету, да у папирима пише да се он презива ... јер је то презиме његовог биолошког оца којег он не признаје за оца, тако да не признаје ни то презиме, а надаље у писму се у негативном контексту изјашњава о оцу те је нарочито нагласио да не жели да има контакт са њим (по захтеву мал. ВВ решењем Општине Љиг, Општинске управе, Одељење за општу управу 02 бр. 201-2/20 од 01.09.2020. одобрена му је промена презимена са презимена ... на презиме ...). Због свега наведеног, орган старатељства је мишљења да је присутан вишегодишњи, значајан утицај мајке и њене породице порекла на настали отпор мал. детета према контактима са оцем. Мајка свој родитељски утицај не усмерава у правцу побољшања контакта са оцем и олакшању детета да прихвати оца као фигуру значајну у његовом одрастању, она формално остварује сарадњу, али није извршавала стварну припрему и мотивисање детета за контакте са оцем, односно детету није дала суштинску дозволу за успостављање контаката са оцем пребацујући одговорност на оца, а негирајући сопствену за целу ситуацију. Протеком времена овај отпор мал. детета постао је структуриран и прерастао у аутентичан отпор према контактима са оцем, нарочито имајући у виду узраст детета и дужину његове изложености мајчином утицају, за коју је емотивно везан и према којој је у потпуности лојалан. У свим другим аспектима бриге о малолетном детету мајка је функционалан родитељ. Саслушани сведоци центра за социјални рад, ГГ, водитељ случаја и ДД, социјални радник, су се у својим исказима изјасниле да када изостане припрема детета да се види са оцем, дете губи мотив да се са њим виђа, а то се сматра негативним утицајем на дете. Отпор детета ВВ према оцу постао је структуриран, без обзира на чињеницу што тај отпор није аутентичан, већ усвојен од мајке, а исти је последица околности да је дете дуги период изложено утицају мајке и лојалан је мајци, те потпуно за њу емотивно везан.

Сведока Милена Максимовић, судски вештак специјалиста медицинске психологије која је са странкама и малолетним дететом радила по упуту надлежног органа старатељства чији је задатак био да разреши проблем у комуникацији између мал. ВВ и оца као и да унапреди и пронађе оптималан модел виђења детета са оцем, је закључила су да су отац и мајка имали погрешан приступ у односу на обављање личних односа мал. ВВ са оцем, те да је мајка индиректно извршила утицај на мал. ВВ да дете створи погрешну слику о улози оца у његовом животу на који начин се створио отпор код мал. ВВ према оцу. Импресије као и важност фигуре родитеља са којим дете не живи у очима детета гради родитељ са којим дете живи као и остали чланови те породице, а родитељ са којим дете не живи тешко може да утиче на дете и да побољша свој углед у животу детета, а ово нарочито ако је лоша комуникација између детета и родитеља са којим дете не живи уколико је тај родитељ изопштен и отуђен од детета. Тужена се превише заштитнички односи према мал. ВВ, доминантна је мајка и

недовољно сарадљива са својим бившим партнером као оцем мал. ВВ и није у могућности да сагледа важност присуства и улогу оца у одгајању и васпитању детета ВВ, јер одсуство очинске фигуре може да има озбиљне последице по психолошко стање и одрастање мал. ВВ. С друге стране тужилац је мање комуникативна особа (повучена особа) доследна у жељи да оствари родитељску улогу у животу мал. ВВ, показује спремност за сарадњу као и да пређе преко неких својих принципа, одлазећи у кућу тужене да се виђа са мал. ВВ. Тужилац је своју жељу да виђа дете остваривао искључиво преко државних органа – суда, последња судска одлука да мал. ВВ виђа у Центру за социјални рад код ВВ је изазвала револт. Навела је да сматра да отпор који има мал. ВВ према оцу представља његово аутентично осећање у овом тренутку али да та ВВ импресија према оцу не може се рећи са је аутентична, јер он са оцем није комуницирао и за кратко време није имао прилике да доживи било какву непријатност од оца, па закључује да његов отпор према оцу представља оно што је усвојио од мајке и чланова њене породице са којима живи. Такође се изјаснила да би на ВВ оставило озбиљне емоционалне последице чињеница да се он одвоји од мајке и лиши њеног старања и присуства, да његово измештање од мајке и стављање у потпуно нову средину, иако је у питању средина у којој његов отац живи, може да има далекосежне последице на мал. ВВ, али то не значи да она оправдава чињеницу што мал. ВВ не виђа оца.

Према налазу и мишљењу Института за ментално здравље, Клиника за одрасле, Кабинет за судску психијатрију бр. 4135/2 од 15.09.2020. године, датог од комисије вештака на основу стања у списима предмета и вештачења мајке, оца и мал. ВВ, психолошком анализом код тужене је констатовано да у односу на своју примарну породицу чини се да није остварила неопходну сепарацију, па се може очекивати да сепарација њеног сина буде праћена тешкоћама и отпорима, највероватније код обоје. Њена неразрешена симбиоза у односу на родитеље пренета је на однос са сином те су у том смислу њени капацитети за партнерски однос врло лимитирани. Она је генерално послушна, у својим ставовима и понашањима може да буде крута и ригидна, а наслућује се потенцијал за сензитивно реаговање у проактивним ситуацијама који активно нема експлицитно тестовну потврду у смислу параноидности. Закључак је да је ригидна, емоционално незрела структура, актуелно без тестовних индикатора компромитованог теста релитета и клинички релевантних психопатолошких одступања. Психолошким испитивањем туженог констатује се да осећања веома слабо препознаје, психолошко мишљење му је неразумљиво, а разумевање поступака других људи, односно њихових мотива махом изостаје, као што изостаје и заправо бављење њима, односно покушај разумевања. Доживљај беспомоћности као један од ретких које вербализује (наводи да се 14 година бори да види своје дете) може се такође повезати и са његовом у основи доминантно пасивном животном позицијом из које често не успева да одреагује на одговарајући начин, услед које се не ретко осећа изманипулисаним од стране других људи, првенствено жена и која га у одређеним ситуацијама чини нефлексибилним и неспремним да направи одговарајуће промене и искорак у животу, али се такође може очекивати да у одређеним ситуацијама реагује исхитрено и импулсивно, па је закључак да је емоционално незрела, пасивна структура, без тестовних индикатора клинички релевантних психопатолошких одступања као ни малформација на нивоу структуре личности. Мал. ВВ је уредне спољашности, обучен у складу са узрастом, вербални контакт се лако успоставља, одржава и продубљује, у контакту сарадљив. Говор му је уредног темпа, на постављена питања даје директне и

логичне одговоре, са уредним реакционим временом. Контакт погледом се успоставља и одржава, очуване будне свести, исправне спациотемпоралне, ауто и алопсихичке оријентације, без феномена деперсонализације и дереализације. Перцептивне обмане негира нити се оне могу објективно евидентирати из његовог држања и понашања. Мишљење уредног темпа, очуване детерминишуће тенденције и циљне представе. У садржају мишљења не евидентира се патолошка идеализација. Менестичке функције (упамћивање, сећање на старе и нове догађаје) очувана је. Основно расположење еутимично, када прича о актуелној породичној ситуацији анксиозан. Вољно-нагонски динамизми очувани, очуваног теста релитета. Комисија вештака је дала закључак да тужена има очувану родитељску способност и способна је и високо мотивисна за вршење родитељског права, у родитељској улози испољава капацитете да препознаје и испољава базичне и развојне емоционалне потребе малолетног детета. Тужилац има очувану родитељску способност, способан је и високо мотивисан за вршење родитељског права, у родитељској улози испољава капацитете да препознаје и испуњава базичне и развојне емоционалне потребе малолетног сина. Код мал. ВВ акутно нема знакова трајне или повремене душевне болести, привремене душевне поремећености и заосталог душевног развоја. Надаље, закључак је комисије вештака да с обзиром на хронично поремећене односе међу родитељима, без континуитета у виђању са оцем потребно је поново, постепено успостављање односа између оца и сина и да је у најбољем интересу мал. ВВ да настави контакте са оцем. Мал. ВВ има негативан став према оцу, нема добар однос са оцем, али жели да настави контакте са оцем тако да отац долази у домаћинство где ВВ живи са мајком уз активно учешће надлежног центра за социјални рад. Имајући у виду чињеницу да мал. ВВ живи годинама са мајком и у мајчином домаћинству, без суштинског односа са оцем, то мајка има одлучујући значај у васпитању мал. ВВ, формирању његових вредносних судова као и односа са оцем. Услед изразито лоше комуникације између родитеља Институт сматра да је у најбољем интересу мал.детета укључивање родитеља у породични психотерапијски саветодавни третман, са циљем рада на јачању родитељских вештина и заштите детета од изложености негативном карактерисању другог родитеља.

У свом изјашњењу, председник Комисије Института за ментално здравље, др Чеда Миљевић је навео да тужена јесте у могућности да врши родитељска права на адекватан начин, осим у делу који се односи на одржавање личних односа детета са оцем, да је тужена потпуно функционалан родитељ, што се види и по самом детету, да он не може да тврди да је тужена искључиво одговорна за описани однос детета са оцем, наводећи да је тужена доминантан родитељ, дете је код ње, усваја њене ставове и ставове њене породице, тако да она има много већи утицај на развој детета, него што то има отац, овде тужилац. Навео је да је мал.ВВ са мајком, туженом у симбиотичком односу, у таквом стању је формирао негативан однос према оцу тако да би његово измештање и одвајање од мајке практично било против воље малолетног детета, а што би резултирало негативним емоционалним реакцијама и потенцијално непредвидим понашањем било ауто било хетерогено агресивно, односно непредвидим агресивним понашањем било према себи било према околини у овом случају према оцу у његовој продици. Није спорна спорна жеља да се оствари контакт са дететом, који се нормално подржава, али је спорно неприхватање детета да се тај контакт оствари, те да је мајка та која је морала да се потруди да дете има позитивне ставове према оцу, и да прихвати оца као родитеља. ВВ је адолесцент, за два месеца постаје пунолетан, који као такав има формиране своје ставове и начела, те је питање колико се могу кориговати. У овом

моменту ВВ је скоро формиран човек, а његови ставови према оцу су формиран и 2018. године када је поднета тужба, и то у значајној мери као и отпор према оцу. Фигура оца у развоју детета и однос са њим представља само део развојих потреба детета, дете има и остале потребе као што су образовање, развој идентитета, однос са вршњацима, а ове потребе мајка добро препознаје. Једини проблем у њеном родитељству јесте однос детета са оцем, тј. потпуно отуђење оца од детета, што је вероватно проузроковано односом мајке са бившим партнером, тужиоцем. Вештак је мишљења да њен лош однос са оцем детета не може бити оправдање за њене ставове изградњу односа деча са оцем, а то што је тужена дете уписала у школу, у којој она ради, а не у школу пребивалишта детета, не значи да је она направила лош избор и да је дете уписала у неадекватну школу. Понашње детета према оцу, односно отпор детета према оцу заиста је аутентичан. Импресије детета о оцу су вероватно биле у значајној мери социјално-генерисане и због доминантног утицаја мајке, а касније током одрастања постају део његових ставова, односно аутентичне су и може се рећи да је већ са 15 година формирао свој став према оцу.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је правилно закључио да нису испуњени услови из члана 81 Породичног закона да се тужена у потпуности лиши родитељског права према мал. ВВ, имајући у виду да постоји јака веза, симбиоза између мал. ВВ и његове мајке, тужене да се може очекивати да сепарација мал. ВВ буде праћена тешкоћама и отпором, па чак и агресивним понашањем према себи и околини – оцу и његовој породици те да би оставило озбиљне емоционалне последице код мал. детета да се он одвоји од мајке и лиши њеног старања и присуства. Уз чињеницу да је мал. ВВ старији од 15 година, да изражава жељу да са оцем, тужиоцем остварује комуникацију у домаћинству мајке, првостепени суд је утврдио да нису испуњени услови да се тужиоцу повери самостално вршење родитељског права према мал. ВВ. Првостепени суд налази да је у најбољем интересу мал. ВВ да тужена и даље самостално врши родитељско право према мал. ВВ, те да је потребно мал. ВВ настави контакте са оцем, тако да отац долази у домаћинство где он живи и да је то у најбољем интересу малолетног детета. Првостепени суд је закључио да је на страни тужене претежно одговорност за одсуство комуникације између детета и оца и отуђења детета од оца, али не у мери која би оправдала да се тужена лиши родитељског права према мал. ВВ, па је применом члана 77 став 3 Породичног закона овакав захтев одбијен, а како је одбијен захтев за самостално вршење родитељског права тужиоца према мал. ВВ, то је у преосталом делу тужбени захтев за одржавање личних односа мал. детета са мајком и издржавање мал. детета од стране мајке одбијен.

Неосновани су наводи жалбе да првостепени суд није поступио по налогу апелационог суда из одлуке Гж2 92/23 од 15.03.2023. године, имајући у виду да се Комисија вештака изјаснила на примедбе тужиоца-да с обзиром на личност тужене иста није у могућности да врши родитељска права на адекватан начин, на које примедбе је саслушан председник комисије, те је првостепени суд изведене доказе оценио у свему на начин прописан чланом 8 ЗПП, како сваки појединачно тако и у склопу свих изведених доказа па је на основу резултата целокупног поступка, правилно ценећи и стручно мишљење органа старатељства и исказе њихових запослених као и изјашњења сведока, судског вештака специјалисте медицине психологије и налаз и мишљење Института за ментално здравље, којима је покљонио веру као јасним, међусобно сагласним и датим у складу са правилима струке, а имајући у виду и

наведени поступак извршења и кривичну пресуду К 1096/10, ценећи и страначке исказе парничних странака, првостепени суд је правилно закључио да се начин вршења родитељског права од стране тужене не може окарактерисати као злоупотреба, односно грубо занемаривање вршења родитељског права. Првостепени суд је из изведених доказа правилно утврдио све битне чињенице а правилност утврђеног чињеничног стања није доведена у сумњу наводима жалбе туженог која оспоравањем оцене доказа заправо оспорава правилност утврђеног чињеничног стања.

Наиме, комисија вештака се изјаснила да и тужилац и тужена поседују родитељске капацитете, да су оба родитеља високо мотивисана за вршење родитељског права, да је закључак вештака да је тужена емоционално незрела и да испољава неразвијену интроспективност и у односу на примарну породицу није остварила неопходну сепарацију, те да се може очекивати да сепарација мал. ВВ буде праћена тешкоћама и отпором а да структура личности тужиоца указује на емоционалну незрелост, пасивну особу. Саслушани вештак др Чедо Миљевић је навео да тужена добро препознаје потребе детета мал. ВВ осим у односу на његову потребу за фигуром оца те да је једини проблем у њеном родитељству отуђење оца од детета, а што је вероватно проузроковано њеним односом са бившим партнером. С друге стране вештак је навео да се мал. ВВ са мајком налази у симбиотичком односу и у таквом стању је формирао негативан однос према оцу, али да би измештање детета и одвајање од мајке практично било против воље малолетног детета, а што би резултирало негативним емоционалним реакцијама и потенцијално непредвидивим агресивним понашањем било према себи, било према околини, у овом случају према оцу и његовој породици. Вештак се такође изјаснио да је приликом давања налаза и мишљења Комисија имала у виду и кривичну одговорност тужене као мајке (правноснажном пресудом Основног суда у Ваљеву К 1096/10 од 12.05.2010. године тужена је оглашена кривом због извршења два продужена кривична дела одузимање малолетног лица из члана 191 став 2 у вези члана 61 КЗ, те иста оглашена кривом због тога што је у периоду од 29.04.2008. године до 13.12.2009. године и у периоду од 02.04.2009. године па до краја 2009. године у ..., код своје куће, осујетила одржавање личних односа између мал. ВВ, као сина и оштећеног АА из ---, као оца, онемогућила извршење одлуке Општинског суда у Љигу П2 41/07 од 29.04.2008. године којом је одређен начин одржавања личних односа оштећеног АА из ... са малолетним сином, оштећеним ВВ, и осуђена је на јединствену казну затвора у трајању од 3 месеца чије извршење је условљено уколико у року од 1 године по правноснажности пресуде не учини ново кривично дело) али да је Комисија пре свега имала у виду најбољи интерес мал. ВВ приликом давања налаза и мишљења који је суд прихватио у потпуности. Да би на ВВ оставило озбиљне емоционалне последице чињеница да се он одвоји од мајке и лиши њеног старања и присуства, да његово измештање од мајке и стављање у потпуно нову средину, иако је у питању средина у којој његов отац живи, може да има далекосежне последице на мал. ВВ, потврдила је и сведок-вештак Милена Максимовић. Да је потребно да се дете са оцем виђа у кућним условима где дете живи изјаснио се и орган старатељства, а и Институт за ментално здравље, због чега су супротни жалбени наводи којима се указује да је неразуман предлог вештака да је у интересу мал. детета да оца са скоро 18 година живота треба да виђа у домаћинству где дете живи, те да је нормално да се контакт оца са дететом оствари ван кућних услова а у супротном дете би имало озбиљне психичке проблеме, оцењени неоснованим.

Надаље, приликом одлучивања о потпуном лишењу родитељског права суд је дужан да испита да ли је то у служби заштите најбољег интереса детета имајући у виду да потпуно лишење родитељског права у смислу члана 81 Породичног закона представља озбиљно мешање у права на породични живот, како парничних странака као родитеља тако и детета, те да би овако изречена мера била оправдана мора се испитати да ли је она у конкретном случају у сразмери са оправданим циљем, односно да ли постоје довољни разлози који оправдавају овакву меру, а испуњеност свих услова из наведене законске одредбе потребно је испитати и проценити и када је реч о неизвршењу судских одлука о начину одржавања личног односа тужиоца и малолетног детета.

За одлуку о потпуном лишењу родитељског права над малолетним дететом у смислу члана 81 Породичног закона потребно је присуство озбиљних разлога који доводе у сумњу подобност родитеља за правилно старање, чување, подизање и васпитање малолетног детета. У првостепеном поступку је испитана и утврђена подобност тужене као родитеља што је у складу са најбољим интересом малолетног детета јер је његов интерес да буде поверено оном родитељу који ће се најбоље старати о њему и најбоље задовољити његове потребе. У конкретном случају свестрано су и објективно сагледане личности оба родитеља и њихове могућности и жеље да учествују у вршењу родитељског права те како тужена јесте у могућности да врши родитељска права на адекватан начин, осим у делу који се односи на одржавање личних односа детета са оцем, да је тужена потпуно функционалан родитељ, што се види и по самом детету, а да фигура оца у развоју детета и однос са њим представља само део развојих потреба детета, али да дете има и остале потребе као што су образовање, развој идентитета, однос са вршњацима, а које потребе мајка добро препознаје, то је правилно утврђено да је у најбољем интересу малолетног детета да се не одвоји од мајке и лиши њеног старања и присуства.

Наиме, из утврђеног чињеничног стања не може се извући закључак да је мајка, овде тужена неподобна за вршење родитељског права због чега је треба лиштити тог права имајући у виду да је утврђено да дете има добар однос са мајком за коју је јако емотивно везано, да су стамбени услови у којима се дете налази задовољавајући, те је мајка у могућности да детету пружи обезбеђење најбољих животних и здравствених услуга (члан 62 Породичног закона). Сама околност неизвршавања судских одлука и онемогућавања виђања детета са оцем (овде тужиоца) не може довести до лишења родитељског права и рестриктивне примене члана 81 Породичног закона. У овом, као и свим поступцима у којима се одлучује о правима детета суд је дужан да се руководи најбољим интересом детета а не и потребама његових родитеља. У процени најбољег интереса детета узима се у обзир узраст, пол, безбедност, жеље и осећања, способност родитеља да препозна развојне потребе детета, очекивани утицај промењених околности на дете и време потребно за прилагођавање на нову средину као и мишљење детета које је у овом случају аутентично и није супротно његовом најбољем интересу имајући у виду и његов психички статус према налазу и мишљењу вештака. Код свега наведеног, и по налажењу овога суда, не може се рећи да су испуњени услови за потпуно лишење родитељског права на страни тужене да се стара о чувању, подизању, васпитању и образовању детета.

Цењен је и жалбени наводи да је тужиоцу одузето родитељско право и да је

очигледно да је тужена спечила одржавање личних односа оца, овде тужиоца, и сина и на тај начин злоупотребила своја родитељска права, због чега је било основа за лишење родитељског права. Интерес малолетног детета у конкретном случају је претежнији над интересом туженог као оца и његовим родитељским правом. Првостепени суд се правилно, у конкретном случају, није задовољио само исказом парничних странака као и изјашњењем малолетног детета и органа старатељства, већ је спровео и експертско мишљење како би се могло адекватно проценити чврсто изражено мишљење малолетног детета у погледу контакта са својим оцем. Према пракси Европског суда за људска права у вези са чланом 8 Европске конвенције о људским правима, коректна и комплетна информација о односу детета и оца јесте неопходна претпоставка да би се могла установити права воља детета и оценити да ли је успостављена поштена равнотежа између његовог интереса и интереса његовог оца (*Sommerfeld V. Germany*, представка бр. 31871/96, пресуда од 8.7.2003., пар. 68-74). Надаље, суд је оценио прихватљивим налаз вештака, који је сматрао да је противљење мајке остваривању контаката између оца и детета тако снажно да би супротна одлука суда ставила дете у ситуацију антипатије и напетости које би биле штетне за његову добробит (*Sahin V. Germany*, представка бр. 30943/96, пресуда од 8.7.2003., пар. 74). Затим, дете мора имати контакт са оба родитеља како би могло да се хармонично развија, али само у мери у којој је то у складу са најбољим интересом детета (*Hoppe V. Germany*, представка бр. 28422/95, пресуда од 5.12.2002., пар. 50). У конкретном случају, постоје конфликти између родитеља, мајка се суштински противи контакту оца и детета али отац не узима у обзир психолошко здравље свог сина. Због тога је правилна одлука првостепеног суда да се удовољи пре свега потреби малолетног детета да води стабилан и миран живот у домаћинству са мајком, те да не буде разапето између својих родитеља, а да оца виђа на начин како је то одређено правноснажном пресудом Основног суда у Мионици П2 43/19 од 12.12.2021. године а што је потврђено и налазом и мишљењем Комисије вештака у овом поступку, због чега остају без утицаја жалбени наводи којима се указује да таква комуникација нема резултата и да није нормално и прихватљиво да дете у тим годинама не може да оствари комуникацију са својим оцем.

У таквој ситуацији, наводи жалбе да се и државни органи могу сматрати одговорним зато што отац није виђао дете, а да је резултат одузимање оцу, овде тужиоцу родитељског права које му гарантује Устав Републике Србије, Породични закон као и међународне конвенције, по налажењу овога суда не могу се прихватити јер из изведених доказа произлазе вишеструки напори да се обезбеди поновни контакт детета и оца, и то и од стране органа старатељства, од стране ангажованог експерта – вештака, од стране суда у извршном поступку, као и у овом поступку. Комисија вештака је предложила најбоље решење, које јесте у најбољем интеесу детета, имајући притом у виду да је ВВ скоро пунолетан, и да би било какво наметање и наредбодавни потези, по њиховом мишљењу били дубоко контрапродуктивни, практично би водили даљем заостравању односа између детета и оца. Мишљење Комисије вештака је да отац треба да уложи напор и да буде, психолошко-писхијатријским речником речено “добар контејнер” тј. да и поред негативних ставова мајке, негативног става детета издржи ситуацију, одржи контакт са дететом и покаже своју љубав и подржавајући однос према детету, те да не виде другог начина за успостављање односа оца и детета, због чега су супротни жалбени наводи којима се исто оспорава, оцењени неоснованим.

Правилна је и одлука о трошковима поступка јер је донета на основу одредбе

члана 207 Породичног закона, којим је прописано да о накнади трошкова поступка у вези са породичним односима суд одлучује по слободној оцени, водећи рачуна о разлозима правичности. Наведеном одредбом прописано је одступање од општих правила накнаде трошкова парничног поступка прописаних Законом о парничном поступку. Имајући у виду цитирану одредбу, те да су трошкови вештачења у претежном делу пали на терет буџета, првостепени суд је оценио да је правично да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Осталим жалбеним наводима не доводи се у сумњу правилност и законитост побијане одлуке, због чега, иако цењени нису посебно образлагани у смислу овлашћења другостепеног суда из члана 396 ЗПП.

Имајући у виду све наведено одлучено је као у ставу првом изреке пресуде на основу одредбе члана 390 ЗПП у вези члана 202 Породичног закона.

Код заузетог става да у конкретном случају свака странка сноси своје трошкове поступка, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка на основу одредбе члана 153 став 2 ЗПП и одлучено као у ставу другом изреке.

Председник већа-судија
Станислава Митровић,с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић